

X
Z a n k e r

om de

Liturgiske Stridigheder

og

X
 Rollof Grebes

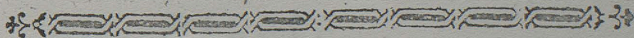
saavel som hans Modstanderes

S r i f t e r.

Qvod venit ex facili, fatis est compo-
 nere nobis:

Et nimis intenti caussa laboris abest.

Ovid:

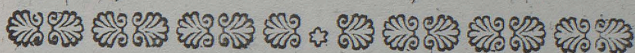

B E R G E N, 1786.

Erykt i Hans Kongl. Majests. privilegerede Bogtrykkerie,
 hos Rasmus S. Dahl.

526649

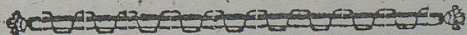

Til Læseren!

En lang Fortale til en Piece af Denne Natur, vilde være ligesaa ufornoden, som Læserne kiedsommelig — Kun dette vil Forfatteren have sagt: Man maa holde ham tilgode, at han blandt Publicumt har ladet udkomme et Skrift, hvil-

ket man, saavel som mange andre,
gjerne kunde have undværet — Men
gør det ingen Nytte, saa gjør det
heller ingen Skade — At disse saa
Lærere maa finde skionsomme Læ-
seres Biesald, er det ivrigste Øn-
ske af, og den største Belønning
for

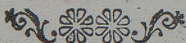
Forfatteren.

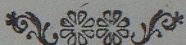
Doctor Bastholms Forslag til vore Kirke-Skiffes Forbedring, kan man med Billighed kalde en Stamme-Moder til mange baade vel- og vanskabte Fostere, af hvilke Berden gierne kunde have undværet adskillige.

Førend jeg henvender mine Tanker til den her i Byen, i Anledning af N. Greves sidste Skrift, opkomne Penne-Krig og Blæks Udgydelse, maa jeg først tale noget om den Bevægelse, som det blotte Forslag om vore Kirke-Skiffes Forbedring har opvakt.

At Dr. Bastholm forudsaae alle
 de Iudvendinger og Modsigelser, der
 vilde gøres imod hans projecterede
 Forandring i vor Liturgie, er vel ikke
 at tvivle om; thi han vidste nok
 Sandheden af hiin Skribentes Ord:
 Qvot homines, tot sententiæ, (saa
 mange Hoveder, saa mange Sind)
 Men hvem skulde vel troe, at saa man-
 ge vanskabte Affødninger af daarlige
 Hierner, ogsaa skulde forøge Tallet
 paa de liturgiske Stridigheders
 Slægt-Register? Man har seet en
 Sværm af dette Slags at oversvøm-
 me Publicum: Apologier, Critiquer
 og Repliquer i Skofketal at komme
 fra Presserne— og til hvad Nytte?—
 Bisselig til ingen anden, end at moere
 Læserne med noget, i det væsentlige,
 aldeles intetbetydende Toyerie.

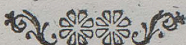
Iblandt

Iblandt de adskillige, i denne Anledning, udfomne virkelig gode Skrifter, baade af Med- og Mod-Partiet, ere der dog faae, der ere frie fra den bidende satyriske Skrivemaade, hvilken, skiondt indeholdende grundige Giendrivelser, dog meere tiener til at opirre end overbevise sine Modstandere.

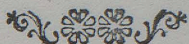
Er det dog ikke mueligt at kunde tilkiendegive sine mod andres Meeninger stridende Tanker, uden at disse ogsaa skal være blandede med Galde? Kan man ikke sige Sandheder uden Bitterhed? — Og hvad er da Virkningen heraf? — uendelige Klammerier og Penne-Stridigheder.

Vel sandt, at Dr. Bastholms Forslag kunde fortjene nærmere Overvejelse af indsigtsfulde Mænd, der
X 4 med

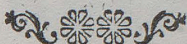
med Beskeedenhed kunde giøre Ind-
 vendinger mod det i Forslaget, der
 ikke fandt deres Biesald; Men aldrig
 kan jeg troe, at vore blotte Kirke-
 Skikke, der, indstiftede af Menne-
 sker, altsaa igien af Mennesker kan
 forandres eller affkaffes, fortiente al
 den Bulder og Allarm, som i disse li-
 turgiske Strids-Aar, des formedelst
 er bleven opvaft.

Uden at giøre nogen krum Si-
 gur, enten inden eller uden for hin
 Auteurs ecclesiastiske Circel; (thi det
 kan ey det ringeste nytte mig) tør jeg
 paastaae, at Dr. Bastholm, denne
 af sit Fædreneland og sine Medbor-
 gere saa vel fortiente Mand, burde
 med meere Mildhed have været be-
 dømt, end han af mange er blevet.
 Selv ønsker han sig en mild Bedøm-
 melse — Men hvor har hans Ønsker
 ikke

ikke slaet ham feyl! Man har udtydet hans Hensigter til det værste; da dog Religionens Bud befaler os at optage alle Ting i den bedste Mee-ning. I Betragtning saavel heraf, som af en saa stor Mands Fortienester, burde, (troer jeg) en Deel af hans lærde Modstandere have bedømmet ham med mindre Haardhed. Som et Menneſke, maa nødvendig Dr. Bastholm feyle; (nam quis homo erroris est expertus) Men lad enhver føle i sin egen Barm, og mon han da vel ikke, i hvor lærd og indsigtsfuld han end er, vil finde, at han er Kiød og Blod? Ulsaa et Menneſke, der er mange Skrøbeligheder underkastet, og kan begaae Feyl.

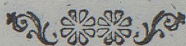
Men kort sagt: Derſom Bastholms baade Med- og Mod-Strider havde brugt meere Beskeedenhed

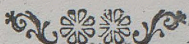
og Moderation imod hinanden; dersom man havde tilsidesadt Fordomme, og dersom man havde vandret Mid-
 Delveyen, uden at være formeget ind-
 tagen enten af det gamle eller det nye;
 skulde de mange dumme Piecer, de man-
 ge Haarkloverier og Grovheder,
 hvormed den eene har angrebet den
 anden, og hvormed De (hvis de alle
 havde giort sine Navne bekiendte) al-
 lene skulde have vanæret sig selv, væ-
 ret indhyllede i et evigt — et velfor-
 tient Mørke. —

Men nok herom! Nu maa jeg
 henvende mine Tanker til R. Grebes
 sidste, og de i den Anledning udfom-
 ne Skrifter, og raisonerer da saa-
 ledes:

R. Grebe, som en Mand, der
 ved Studeringer ey har kundet dyrke
 det naturlige gode Genie, som han
 maaskee

maaskee kan have, har altsaa en den ringeste Kundskab i de lærde Sprog og de derhen hørende Videnskaber, hvilke nødvendig udfordres for dem, der vil skrive i det Theologiske Sag; burde ikke have befattet sig med en saa særdeles vigtig Sag, som Religionsens. At ville tilintetgjøre nogle af vor christelige Lærdoms vigtigste Læresætninger, der igiennem Aarhundrede af oplyste og Indsigtsfulde Theologer har været antaget for rette, er en Dristighed, der kan have skadelige Følger, en allene for N. Greve selv, men ogsaa for de Eenfoldige, der en kan skielne det Sande fra det Falske, og altsaa maa falde i Tvivl om disse vigtige Religions Sandheder, der ere vores udødelige Siæls Salighed saa meget magtpaaliggende. — Kun saa Indsigter behøves der til at statuere absurda; men en større
udfor-

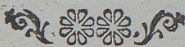
udfordres der til at kunde forsvare dem — Mig synes at R. Greve, naar han var faldet i saadanne Skrupler, burde have bespurgt sig med Mænd, der besad de fornødne Indsigter til at kunde betage ham dem; Men i Trykken burde han ikke have ladet saadant bekiendtgjøre; da det udsætter ham som et Maal for sine Medborgeres Foragt og Forhaan- nelse, og vanærende Critiquer, som en sølsom Siæl vist ikke vilde, eller med Billighed kunde ansee med lige- gyldige Dyne.

- - Qvod medicorum est
promittunt medici; tractant fabrilia
fabri.

(Lægerne befatte sig med Læge-
Kunsten, og Haandværksmænd med
deres Haandværker.)

Dette

Dette er, saa at sige, Terten til
 de, i Anledning af N. Greves Skrif-
 ter, udfomne Piecer, der ere opfyld-
 te med Satirer og Ironier, hvilke
 for det meeste er Indholden af det
 første Skrift, der skulde, eller rettere
 sagt: bær Navn af at skulde igiendri-
 ve de falske Sætninger, som N. Greve
 har fremsat i sit Project; Man sav-
 ner her det Grundige og Overbevi-
 sende, der allene skulde have den sid-
 ste Auteurs Tvivlsmaal; Naar Autor
 til Tak for sidst vilde paatage sig at
 giendrive hin Forfatter, at betage
 ham hans daarlige Skrive-Lyst, og
 de svage i Aanden de Skrupler, som
 hans Sætninger kunde forarsage
 dem, maatte han ikke tænke, at dette
 kunde skee ved at sige Grovheder og
 Personalia mod sin Contrapart;
 Nej! denne Giendrivelses Methode
er

er ikke til anden Nytte, end at opirre ham, og giøre Ondt værre.

Det andet Skrift er ligesom dette: fuldt af Spotterier, og Ting, Hoved-Sagen aldeles uvedkommende; men indeholder dog flere grundige Giendrivelser end det forrige.

Autor til Tanker om Rollof Greve og hans Skrifter i Almindelighed, har skrevet med Forstand; Hvad han paa Titelbladet lover, holder han oprigtig. Men allevegne faaer R. Greve Skrub.

At jeg nu til Slutning maa giøre Forfatterens til Tanker om R. Greve 2c. hans Ord til mine, maa jeg sige: at saavel R. Greve, som hans Modstandere, hæve sig paa gale Façons.

Naar

Naar vil dog engang denne li-
turgiske Storm, der har sadt Bog-
trykkernes Presser i saa stor Bevæ-
gelse, og vistet os saa mange Ark,
fulde af naragtige Urimeligheder om
Drene, legge sig og blive stille? Maa-
ske ikke førend Regieringen stiller
den, og derved gjør noget, der pas-
ser sig til disse Virgiliis Ord:

Luctantes ventos, tempestatesqve so-
noras
Imperio premit, & vinclis ac carcere
frenat.

